

ИНГ-ПРО ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

носембар 2023 / број 134 11/2023

Привремене мере у породичном праву које се односе на поверавање деце, уређење личних односа и насиље у породици

- ▶ Реч адвоката: Судска пресуда као могући дискриминаторски акт
- ▶ Улога пуномоћника у управном поступку
- ▶ Надлежност јединица локалне самоуправе за управљање локалном инфраструктуром и унапређење локалне инфраструктуре
- ▶ Организација рада код послодавца као компонента достојанственог рада
- ▶ Приказ ефеката ванредног повећања плата у просвети од 1. септембра 2024. године
- ▶ Преваре са финансијским извештајима

Србија - Златибор, водопад Гостиље

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Претплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравој и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА БРИГУ О ДИВНИМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Вера Кусовац
Драгана Марчетић
Жељко Албанезе
Катарина Мисаиловић
Маја Матић
Миодраг Васић
Саша Кулић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева
и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
- Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

У наставку текста из прошлог броја о привременим мерама у породичном праву представљена је судска пракса у области привремених мера које се односе на поверавање деце, уређење личних односа и насиље у породици.

Једно од спорних и несумњиво веома значајнијих питања у нашој судској пракси је да ли судска пресуда може да буде и под којим условима дискриминаторски акт. Да ли судови својим пресудама могу да изврше дискриминацију, али и да ли је тако нешто у потпуној супротности са природом судијске функције, као гаранције слобода и права грађана? Одговоре на сва та питања садржи текст „Судска пресуда као могући дискриминаторски акт”.

Нашу стварност рада и даље прате случајеви непримењивања или селективног примењивања одредби Закона о раду, и то нарочито неисплаћивање зарада запослених, прековремени рад, радни однос на одређено време, непоштовање ограниченог радног времена, флексибилних облика рада и др., како од стране појединих наших послодаваца тако и од стране страних инвеститора. У рубрици „Радно право” илустровано је како би требало примењивати одређене радноправне институте у циљу остваривања права запослених на поштовање достојанства личности.

У оквиру рубрике „Управно право” размотрена је улога једног од могућих учесника у управном поступку – пуномоћника.

Поред свега, скрећемо пажњу и на текст о преварама у финансијским извештајима које су креиране са намером обманљивања или лажног приказивања стања и резултата, ради остваривања неког скривеног циља.

У рубрици „Кад језик пресуди” однос језика и права разматран је кроз текстове правних аката са становишта форензичке лингвистике, уз конкретне примере из домаће и стране судске праксе, док је рубрика „Поводом” посвећена свим поборницима куповине на распродајама, али и онима који равнодушно пролазе поред излога на којима стоје таква обавештења, како бисмо, идући у сусрет Црном петку, који је ове године заказан за 24. 11, и Међународном дану уздржавања од куповине 27. 11, уз причу о пореклу тих дана и њиховим циљевима, осветлили који закони и на који начин штите потрошаче.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутом, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар аката” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis

Зашто баш **PROPISI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.

У овом броју...

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 4 Привремене мере у породичном праву које се односе на поверавање деце, уређење личних односа и насиље у породици
- 25 Реч адвоката: Судска пресуда као могући дискриминаторски акт

РАДНО ПРАВО

- 31 Организација рада код послодавца као компонента достојанственог рада
- 38 Приказ ефеката ванредног повећања плата у просвети од 1. септембра 2024. године

УПРАВНО ПРАВО

- 44 Улога пуномоћника у управном поступку

УНАКРСНИ ПОГЛЕД

- 49 Преваре са финансијским извештајима
- 59 Надлежност јединица локалне самоуправе за управљање локалном инфраструктуром и унапређење локалне инфраструктуре
- 67 Новији ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

РУБРИКЕ

- 83 Портал читалаца
- 86 Кад језик пресуди: Однос језика и права у оквиру форензичке лингвистике
- 93 Поводом предстојећег Црног петка и Међународног дана уздржавања од куповине
- 104 Календар важења правних аката
- 105 Преглед прописа донетих између два броја

Привремене мере у породичном праву које се односе на поверавање деце, уређење личних односа и насиље у породици

У првом делу овог текста разматрани су општи проблеми и законодавни оквир, као и судска пракса која се тиче процесног поступања и одређивања привремених мера које се односе на обавезе издржавања, тако да ће у наставку бити размотрена питања привремених мера које се односе на поверавање деце, уређење личних односа и насиље у породици.

Драгана Марчетић,
судија Вишег суда у Београду

Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

ПОВЕРАВАЊЕ ДЕЦЕ

Одлуку о вршењу родитељског права и поверавању детета, сходно чл. 272. ПЗ, може да донесе суд када одлучује о предлогу за одређивање привремене мере, ценећи најбољи интерес детета. Интерес детета је да се питање вршења родитељског права привремено уреди у раној фази поступка како би се избегли неспоразуми и размирице између родитеља који се преносе на дете. Привременом мером одлучује се о поверавању заједничког детета једном родитељу, најчешће на основу датог мишљења надлежног центра за социјални рад, али је могуће и прибављање других доказа.

Из образложења:

Првостепени суд је, одлучујући о привременој мери, донео ожалбено решење сматрајући да су испуњени услови предвиђени чланом 6. ставови 1, 77. и 266. Породичног закона, члановима 447, 449. и 460. Закона о извршењу и обезбеђењу и члановима 2, 3. и 9. Конвенције о правима детета, а имајући у виду да из налаза и

мишљења органа старатељства од 30. 11. 2022. године произлази да би одређивање привремене мере било у интересу детета, као и да је налаз и мишљење првостепени суд прихватио оцењујући да су дати у најбољем интересу мал. детета, посебно имајући у виду да је представница органа старатељства и водитељ случаја приликом усменог изјашњења пред судом остала при датом налазу и мишљењу. У исказу је одговорила на све примедбе тужене, појаснила да је обављен још један разговор са дететом, које је исказало жељу да живи са оцем, те објаснила поступак израде налаза и мишљења. Такође, првостепени суд је утврдио да постоји опасност по дете које свакодневно само путује градским превозом на релацији Б–Л–Б у школу, што је утврђено из исказа родитеља детета да је то врло напорно за дечака старости 11 година, да је примећено да је дете исцрпљено, неиспавано, будући да касно иде у кревет данима када има тренинг фудбала, а рано устаје када иде пре подне у школу. Надаље, мал. А исказао је жељу да живи са оцем у Л. у исказу који је дао пред судом, којем је суд поклатио веру као искреном и уверљивом, посебно имајући у виду да су стручна лица дала мишљење да је дететова изјава аутентична. На основу наведеног, а с обзиром на узраст детета, пол, емоционалне и развојне потребе, донео је решење којим је одредио привремену меру ... Првостепени суд је

венцији од ... 2022. године, са детаљним изјашњењем полицијских службеника који су приступили у погледу околности на основу којих би могло да се закључи да ли се радило о дрском, злонамерном и безобзирном понашању којим се угрожавају телесни интегритет, душевно здравље и спокојство тужиље.

(Решење Вишег суда у Београду ГЖИ број 4796/22 од 26.10. 2022)

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Привремене мере у породичном праву више могу да се посматрају као правило, него као изузетак. Суд их доноси по предлогу странака, али и по службеној дужности, при чему је овлашћен да промени садржину привремене мере у односу на ону коју странка предложи. То је разумљиво јер се њима штите нарушени породични односи, а нарочито интереси деце.

Реч адвоката: Судска пресуда као могући дискриминаторски акт

Да ли судска пресуда у одређеним случајевима може да има својство дискриминаторског акта предмет је разматрања овог аутора.

Миодраг Васић,
адвокат

Термин дискриминација потиче од латинске речи *discriminare*, што значи одвајати, правити разлику. У најширем смислу дискриминација представља различито поступање према појединцима или групама којим се једна група људи или појединаца неоправдано третира у односу на друге, укључујући и ограничавање чланова једне групе или појединаца у погледу могућности, привилегија и статуса који су доступни и признати члановима друге групе. Неоправдано разликовање појединаца или група у односу на друге појединце или групе једна је од најтежих могућих повреда људских права и основних слобода. Комплексност и разноликост данашњег света подразумева и најразличитије могуће облике дискриминација по полу, раси, вероисповести, етничком пореклу, старости, здравственом стању и многим другим личним и претпостављеним својствима. У том смислу

треба посматрати и став Организације Уједињених нација да „дискриминаторско понашање има много облика, али сви они укључују неки облик искључења или одбацивања”.

Једно од спорних и несумњиво најзначајнијих питања у нашој судској пракси је да ли судска пресуда може да буде и под којим условима дискриминаторски акт. Да ли судови својим пресудама могу да изврше дискриминацију, али и да ли је тако нешто у потпуној супротности са природом судијске функције, као гаранције слобода и права грађана?

У Пресуди Врховног касационог суда Рев 1782/17 од 17. 8. 2017. године изражено је правно схватање да „судска одлука није акт дискриминације нити поступање судова приликом одлучивања о тужбеном захтеву може да буде дискриминаторско поступање јер су, према члану 142. став 2. Устава Републике Србије, судови самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката када је то предвиђено законом, општеприхваћених правила

су жалба и ванредни правни лекови против одлука судова у грађанском судском поступку. Међутим, у **Закону о забрани дискриминације, као материјалном закону, у члану 41. уређени су судска надлежност и поступак по тужби лица које је повређено дискриминаторским поступањем, тако да поменуто лице има право да поднесе тужбу суду, у ком поступку се сходно примењују одредбе Закона о парничном поступку. Поступак је хитан, а ревизија увек допуштена.**

Право на тужбу дискриминисаног лица је самостално и независно од било ког другог поступка и коришћења других правних лекова, редовних или ванредних. Грађанскоправна заштита од дискриминације зајемчена је Уставом и Законом о забрани дискриминације, независно од било које друге заштите субјективних права и у било ком другом судском поступку. Та заштита, у смислу члана 41. Закона о забрани дискриминације и члана 25. став 1. тачка 7) Закона о уређењу судова, остварује се и обезбеђује пред вишим судом, као стварно надлежним судом.

Ниједним позитивноправним прописом заштита од дискриминације није условљена изјављивањем уставне жалбе против правоснажне судске пресуде којом је повређено неко људско или мањинско право или слобода. Напротив, судски поступак ради остваривања права на заштиту од дискриминације представља аутономан судски поступак, који се, независно од вредности предмета спора, увек води пред вишим судом. Може да се покрене због повреде настале дискриминаторским поступањем, а није условљен покретањем нити вођењем било ког другог судског или вансудског поступка, осим у случају поступања повереника по притужби по истој ствари до покретања судског поступка или његовог правоснажног окончања. Дискриминација је једна од најтежих повреда људских права и слобода, а заштита од ње у тој мери нужна да поступак заштите није и не сме да буде условљен ниједним другим поступком.

Могло би да се постави и питање како је могуће утврдити дискриминаторско посту-

пање суда, а његову правоснажну пресуду оставити на снази. У прилог томе треба поменути члан 89. став 2. Закона о Уставном суду, којим је прописано да, кад Уставни суд утврди да је оспореним појединачним актом или радњом повређено или ускраћено људско или мањинско право и слобода зајемчена Уставом, поред осталог, може да поништи тај појединачни акт. **Закон о забрани дискриминације не садржи одредбу која виши суд овлашћује да по тужби за заштиту од дискриминације поништи појединачни акт, односно судску пресуду, али га чланом 43. овлашћује да утврди дискриминаторско поступање, наложи извршење радње ради уклањања последица дискриминаторског поступања и обавезе на накнаду материјалне и нематеријалне штете. Дакле, ранија пресуда као дискриминаторски акт остаје на снази, али се њена правна дејства суспендују у складу са чланом 43. Закона о забрани дискриминације, при чему се лице које је извршило дискриминацију обавезује да трпи све последице свог незаконитог поступања.**

Свакодневно животно искуство показује да судска пресуда и те како може да буде дискриминаторски акт. Бројни су примери неједнаког поступања судова у истим или сличним ситуацијама, што представља пример неједнаке заштите права пред судовима и посебан случај дискриминације у поступцима пред органима јавне власти из члана 15. Закона о забрани дискриминације. Игнорисање наведене чињенице од стране носилаца судијске функције не доприноси владавини права и заштити људских права и основних слобода грађана. Власт је, а посебно судска власт, дужна да се, у смислу члана 3. став 2. Устава Републике Србије, повинује Уставу и закону, што под одређеним условима претпоставља третирање судске пресуде као дискриминаторског акта. Судска власт која судску пресуду априори негира као могући дискриминаторски акт и тако фактички и правно одбија да пружи заштиту од дискриминације, истовремено одбија да се повинује самом Уставу и закону, што је заиста недопустиво.

Организација рада код послодавца као компонента достојанственог рада

Живої̄ је шири од свакої̄ йрої̄иса. Морал је замисао, а живої̄ је оно шї̄ю бива –
Меша Селимовић

Како је достојанствен рад уставна и законска категорија, тако је овде кроз радноправне институте илустровано како би требало примењивати Закон и да ли је Србија у том контексту социјално одговорна држава.

Вера Кусовац

Чланом 60. Устава Републике Србије („Сл. гласник РС” бр. 98/06 и 16/22) зајемчено је право запослених на поштовање достојанства личности, које, као компоненте, садржи безбедне и здраве услове рада, потребну заштиту на раду, ограничено радно време, дневни и недељни одмор, годишњи одмор, правичну накнаду за рад и правну заштиту за случај престанка радног односа. Одредбама Закона о раду („Сл. гласник РС” бр. 24/05... и 95/18 – аутентично тумачење – даље: Закон) прописани су, поред осталог, врсте радног односа, појам и распоред радног времена код послодавца и флексибилни облици рада. На конференцији Међународне организације рада из 1999. године као идеја и појам по први пут је употребљен „достојанствен рад” (енг. *decent work*), који, као компоненту, поред осталог, укључује и права запослених.

УГОВОР О РАДУ КАО НАЧИН ЗАСНИВАЊА РАДНОГ ОДНОСА

Чланом 33. Закона прописани су обавезни елементи уговора о раду. Уколико послодавац није утврдио време на које се закључује применом правне фикције, сматра се да је уговор о раду закључен на неодређено време (члан 32. став 2). Радни однос може да се заснује и за

рад са непуним радним временом, на неодређено или одређено време. За правилну примену одредбе члана 32. став 2. Закона неопходно је да ступање на рад треба да има све атрибуте радног односа који се утврђују уговором о раду. То се посебно односи на врсту и обим послова које запослени треба да обавља, место рада, радно време, новчани износ основне зараде и друге елементе који су потребни за утврђивање радног учинка, накнаде зараде и других примања запосленог.

Из судске праксе:

„У конкретном случају тужиља је ступила на рад код туженог само на основу усменог договора са шефом пословнице туженог који није био овлашћено лице код туженог. [...]

У конкретном случају ради се о фактичком раду, како то правилно закључују нижестепени судови, јер тужиља није ступила на рад у смислу наведених законских одредби.”

(Из Пресуде Врховној касационој суда Рев 2. 123/15 од 10. 3. 2016)

Уколико је уговор о раду на одређено време закључен супротно одредбама тог закона или ако запослени остане да ради код послодавца најмање пет радних дана по истеку времена за које је уговор закључен, сматра се да је радни однос заснован на неодређено време.

ван радног односа, при чему су то грађанско-правни а не радни спорови, на исте се примењују одредбе Закона о парничном поступку. Осим тога, на наведена лица не примењују се други бројни закони, који се иначе примењују на запослене (Закон о забрани дискриминације, Закон о мирном решавању радних спорова, Закон о инспекцијском надзору, Закон о посредовању и медијацији и др.). Стога би требало редефинисати појам запосленог из члана 5. Закона.

Ultima ratio флексибилних облика рада је пораст сектора услуга, смањење синдикалног деловања и улоге колективног преговарања и привремено смањење радних сати. Према ставу МОР-а сваки рад не мора да буде станлан, али мора да буде достојанствен. Влада

Републике Србије ратификовала је Европску социјалну повељу, тако да поштовање права запослених, осим МОР-а и Уједињених нација – Комитета за социјално-економска питања, контролише и Савет Европе.

Нашу стварност рада и даље прате случајеви непримењивања или селективног примењивања одредби Закона, и то нарочито неисплаћивање зарада запослених, прекорвмени рад, радни однос на одређено време, непоштовање ограниченог радног времена, флексибилних облика рада и др., како од стране појединих наших послодаваца тако и од стране страних инвеститора. Свака социјално одговорна држава треба да поштује право запослених на достојанствен рад.

Приказ ефеката ванредног повећања плата у просвети од 1. септембра 2024. године

Повећање плата у просвети извршено је како путем повећања коефицијената одређених радних места тако и путем повећања основица за обрачун плата.

Мр Жељко Албанезе

Увод

На захтев запослених и синдиката у просвети Влада је у протеклих неколико месеци донела више мера за повећање плата у том сегменту јавних служби. Конкретно, Влада је усвојила:

1) Уредбу о изменама Уредбе о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Сл. гласник РС” број

73/2023 од 1. 9. 2023. године – даље: Измене Уредбе) и

2) Закључак о повећању основице за обрачун плата у појединим јавним службама.

Уз то, Влада и репрезентативни синдикати у просвети усвојили су и посебан Протокол ради решавања материјалног положаја и услова рада запослених у просвети (даље: Протокол). Повећане плате по наведеним документима исплаћују се почев од плате за септембар 2023. године, с тим што ће у наставку на примеру просвете, као дела јавног сектора, ближе бити појашњени ефекти повећања плата кроз повећање коефицијената одређених радних места и кроз повећање основица за обрачун плата.

Радно место – послови	Коефицијент до 31. 8. 2023.	Коефицијент од 1. 9. 2023.	Проценат повећања
Ученички стандард			
Вођа смене (III степен стручне спреме)	8,93	9,39	5,2%
Домар, економ, кувар, фригомеханичар, административни радник, књиговодствени радник, посластичар, рецепционер, возач путничког возила, мајстор светла и тона, сценски мајстор (IV степен стручне спреме)	9,06	9,40	3,8%
Кувар, пекар, месар, фригомеханичар (III степен стручне спреме)	8,72	9,38	7,6%
Домар, руковалац парних котлова, возач, столар, електричар, економ, дактилограф, бравар, касир, точилац пића, магационер, посластичар, конобар (III степен стручне спреме)	8,23	9,36	13,7%
Помоћни радник у кухињи (II степен стручне спреме)	7,27	9,34	28,5%
Домар, помоћни ложач, курир, радник обезбеђења, магационер, судоперка, портир, вешерка, пеглерка и хигијеничар (II степен стручне спреме)	6,83	9,32	36,5%
Спремачица (I степен стручне спреме)	6,30	9,30	47,6%
Физички радник	5,99	9,28	54,9%

Изменама Уредбе повећани су коефицијенти за скоро половину (најниже вреднованих) радних места у ученичком стандарду од 5,2 до 55%. Тиме је практично извршено „сабијање” распона у коефицијентима јер нису повећавани коефицијенти за радна места са VII и VI степеном стручне спреме. Највише вреднована радна места у датом сегменту просвете су директори домова (коефицијенти од 21,05 до 21,59, у зависности од броја радних јединица и васпитних група), а васпитач (VII степен стручне спреме) има коефицијент 17,32. Повећавањем коефицијената „физички радник” дошао је у однос 2,3 : 1 са директором дома са више од пет радних јединица (претходно је био 3,6 : 1), док је са васпитачем (VII степен) сада у односу 1,9 : 1 (а био је 2,9). Сагласно члану 3. Уредбе, васпитач по основу посла има увећање основне плате за 4%, тако да се тим додатком увећава наведени распон васпитача и физичког радника.

Плате запослених у ученичком стандарду од септембра 2023. године обрачунавају се и исплаћују по основици као и за основне и средње школе – нето 4.549,72 динара. Дакле, сви запослени у ученичком стандарду добили су повећање плата за 5,5% почев од плате за септембар 2023. године, с тим што су запослени на претходно наведеним најниже плаћеним радним местима, осим тога, добили и повећање коефицијента радног места са циљем остваривања плате која је већа од законске минималне зараде. **На пример**, за три

најниже вреднована радна места у ученичком стандарду нове основне плате после два повећања износе:

■ за физичког радника: коеф. 9,28 x 4.549,72 дин. = 42.221,40 динара;

■ за спремачицу (I степен): коеф. 9,30 x 4.549,72 дин. = 42.312,40 динара;

■ за домара, помоћног ложача, курира, радника обезбеђења, магационера, судоперке, портира, вешерке, пеглерке и хигијеничара (II степен стручне спреме): коеф. 9,32 x 4.549,72 = 42.403,38 дин.

Минимална зарада, у складу са Законом о раду, за октобар износи (184 ч. x 230 дин.) 42.320 динара, што је повећан износ изузетно због 184 часова рада у том месецу. То практично значи да ће за октобар бити потребно минимално „дофинансирање” основне плате до минималне само за физичког радника и спремачицу. Већ за новембар „дофинансирање” неће бити потребно јер за тај месец минимална плата износи (176 ч. x 230) 40.480 динара, што је ниже од свих новоутврђених основних плата за најниже вреднована радна места у ученичком стандарду.

Ипак, имајући у виду да се од 1. јануара 2024. године минимална цена рада повећава за 17,8% на 271 динар нето по радном сату, Протоколом је предвиђено поновно повећање коефицијената овде наведених најниже вреднованих радних места, тако да њихове основне плате не би поново биле испод минималне зараде.

Улога пуномоћника у управном поступку

Одредбе у чл. 49–53. ЗУП-а, као и друге одредбе тог закона које се односе на положај, улогу и овлашћења пуномоћника, анализирани су у продужетку.

Саша Кулић, дипломирани правник, виши саветник у Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде у Републичкој дирекцији за воде

У највећем броју случајева орган који води поступак и странка нису само главни већ и једини учесници управног поступка. Законом о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016 и 95/2018 – аутентично тумачење – даље: ЗУП) прописана су детаљна правила о поступању органа и странака, при чему није увек нужно да се у поступку појави још неко од учесника. То се нарочито односи на управне поступке који се покрећу по службеној дужности. У већини истих учесници се свode само на орган и странку, с тим што се, по правилу, поступак спроводи по правилима непосредног одлучивања (члан 104. ЗУП-а), углавном стога што чињенично стање може да се утврди на основу података из службених евиденција, а странка не мора да се изјасни ради заштите њених права и правних интереса.

Понекад могу да се појаве и други (споредни) учесници, као што су законски заступници, пуномоћници, сведоци, вештаци и други, с тим што је у наставку размотрена улога једног од могућих учесника у управном поступку – пуномоћника. Пуномоћник је уједно и најчешћи од споредних учесника у управним поступцима. У неким поступцима појављује се од самог почетка, односно у име странке покреће поступак захтевом, док се у другим поступцима појављује накнадно, након што поступак буде започет, било по службеној дужности било по захтеву странке. У претходно поменути поступцима који се спровode по

правилима непосредног одлучивања (у ранијим законима о општем управном поступку такви поступци називали су се скраћени) пуномоћници се појављују тек у другостепеном поступку, односно у поступку по жалби.

Опште одредбе о пуномоћнику у ЗУП-у груписане су у чл. 49–53. Међутим, то нису једине одредбе о пуномоћнику у наведеном закону. Положај, улога и овлашћења пуномоћника прописани су и другим одредбама, у зависности од процесне ситуације у којој се налазе, што ће бити детаљније представљено нешто касније.

У управном поступку одлучује се о неком праву или правном интересу странке или о каквој њеној обавези. Права, правни интереси и обавезе прописани су материјалним прописима, односно прописима којима су регулисане одређене области (одређена материја, због чега се и називају материјални прописи). Но, поред тих материјалних прописа, постоје и правила процедуре, односно управног поступка, која такође ваља познавати како би се остварило право, заштитио правни интерес или избегло установљење какве обавезе. Дакле, у циљу повољног исхода управног поступка странка мора да познаје и материјалне и процесне норме, што је најчешће врло захтевно. Иако орган који води поступак по службеној дужности пази да незнање и неукост странке и другог учесника у поступку не буду на штету права која им припадају (начело помоћи неукој странци – члан 8. ЗУП-а), он не може да се стави у улогу некога ко ће да заступа и брине о интересима странке, односно неке од странака, уколико се ради о вишестраначком поступку. Он мора да сачува положај објективног органа, који се креће у границама законских овлашћења и доноси одлуку о праву, обавези или правном

■ овлашћен је да изјави правно средство у име странке ако странци не може да проследи писмено, а она може да пропусти рок за изјављивање правног средства.

У претходном Закону о општем управном поступку поменуто лице називано је „пуномоћник за примање писмена”, што је адекватнији назив јер је и по ЗУП-у оно овлашћено за пријем само писмена, али не и обавештења у неком другом облику/формату. Одређивање пуномоћника за пријем обавештења има посебан значај онда када се странка или законски заступник странке налазе у иностранству, а немају пуномоћника у Републици Србији. Тада им орган при упућивању првог писмена оставља рок, који не може да буде дужи од тридесет дана, да одреде пуномоћника за пријем обавештења, уз упозорење да ће, ако то пропусти, поставити о њиховом трошку пуномоћника за пријем обавештења.

Уколико у управном поступку учествује више од пет странака, које притом немају супротне интересе и заједничког пуномоћника, дужне су да на захтев органа одреде заједничког пуномоћника за пријем обавештења у року који орган одреди. Ако то пропусти, орган им поставља заједничког пуномоћника за пријем обавештења о њиховом трошку. Ту је приметно да је законодавац прописао обавезу странака да одреде заједничког пуномоћника за пријем обавештења користећи формулацију „дужне су”, за разлику од ситуације када две или више странака одређује заједничког представника или пуномоћника, на коју се примењује принцип диспозиције странака јер оне могу, али не морају то да учине. Исто важи и за орган уколико странке пропусти да одреде заједничког представника или пуномоћника, када он, по слову закона, мора да им одреди заједничког представника или пуномоћника.

КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблаговремено плаћене јавне приходе и за неблаговремено плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција **Моје каматне стоје**, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблаговремено плаћене јавне приходе, на неблаговремено плаћен царински дуг и неблаговремено плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

Преваре са финансијским извештајима

У овом тексту подробније је представљена традиционална метода спровођења криминалних финансијских активности путем манипулисања чињеницама и лажног представљања финансијског стања у финансијским извештајима.

Маја Матић,

шеф Одсека за представке и сарадњу са другим државним органима Агенције за спречавање корупције, председник Удружења сертифицираних истражитеља превара Србије (АЦФЕ Србија)

Превару у финансијским извештајима је намерно лажно представљање финансијског стања неког правног лица, које је учињено намерним погрешним приказивањем, изостављањем или обелодањивањем износа у финансијским извештајима ради обмањивања корисника финансијских извештаја. **Битан елемент да би постојала таква преварна активност јесте постојање намере да се лице обмане. У супротном, ради се о омашци, грешци, која не резултира кривичним поступком.**

Превара у финансијским извештајима обично је средство за постизање циља, а не циљ сам по себи. Ти извештаји су креирани са намером обмањивања или лажног приказивања стања и резултата, ради остваривања неког скривеног циља. Када људи „фризирају“ финансијске извештаје, могуће је да то раде како би решили проблеме који су погодили привредно друштво, како би порасла цена акција, односно како би привукли инвеститоре или како би добили или обновили финансирање које не би било одобрено или би било мање уколико би били објављени поштени финансијски извештаји. Превару са финансијским извештајима могу да почине и они који желе да добију кредит, да извуку личну корист или да би се надувала цена акција компаније, омогућавајући им да продају своје акције или искористе опције акција уз

профит, или чак они који желе да освоје бонус новац рачунат на основу годишње продаје или профита. Међутим, у многим преварама које укључују преваре са финансијским извештајима починиоци су лично стекли мало или незнатно у финансијском смислу. Уместо тога, чини се да је мотив био очување њиховог статуса успешног лидера привредног друштва – статус који би могао да буде изгубљен да су објављени прави финансијски резултати или да су исти објављени благовремено. Због тога што мотив наведених превара није увек исти, већ може да буде разноврстан и увек другачији, отежано је и њихово откривање. Лажни финансијски извештаји, који се још називају и „креативним извештајима“, сачињавају се непоштовањем рачуноводствених стандарда, при чему штету сnose инвеститори, повериоци, даваоци кредита, менаџери и запослени, као корисници финансијских извештаја.

И ПРЕВАРЕ СА ФИНАНСИЈСКИМ ИЗВЕШТАЈИМА КАО ПОСЕБНА КАТЕГОРИЈА ПРЕВАРЕ

Шеме преварних финансијских извештаја представљају једну од највећих категорија превара, која се сврстава у „професионалне преваре“, која је дефинисана као „коришћење свог посла за лично богаћење кроз намерну злоупотребу или погрешну примену организације послодавца, његових ресурса или средстава”¹. Једноставно речено, професионалне преваре су оне у којима запослени, менаџер, службеник или власник организације почини превару на штету организације. Главне врсте професионалних превара су корупција, про-невера имовине и превара у финансијским извештајима.²

⁴ Report to the Nations ACFE, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://acfe-public.s3.us-west-2.amazonaws.com/2022+Report+to+the+Nations.pdf

⁵ Report to the Nations ACFE, //efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://acfe-public.s3.us-west-2.amazonaws.com/2022+Report+to+the+Nations.pdf

⁶ Закон о рачуноводству („Сл. гласник РС” бр.73/2019 и 44/2021 – др. закон).

⁷ Међународни рачуноводствени стандард 1 Презентација финансијских извештаја; chr.extension://efaidnbmnnnibp-

cajpcglclefindmkaj/https://www.mfin.gov.rs//upload/media/JgWljh_6015e1eed5ad.pdf

⁸ Међународни рачуноводствени стандард 1 Презентација финансијских извештаја; chr.extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.mfin.gov.rs//upload/media/JgWljh_6015e1eed5ad.pdf

⁹ Закон о рачуноводству („Сл. гласник РС” бр.73/2019 и 44/2021 – др. закон)

Надлежност јединица локалне самоуправе за управљање локалном инфраструктуром и унапређење локалне инфраструктуре

У зависности од конкретних потреба и приоритета ЈЛС планира и спроводи пројекте изградње и реконструкције општинских путева, улица и некатегорисаних путева на својој територији, затим пројекте изградње и реконструкције водовода и канализације, објеката за смештање и прераду комуналног отпада, објеката за производњу и дистрибуцију топлотне енергије, као и пројекте постављања расвете, изградње објеката социјалне инфраструктуре (вртићи, школе, домови здравља) и др., тако да су у наставку приказани кораци у реализацији локалних инфраструктурних пројеката.

Катарина Мисаиловић,
правни саветник

ЗАКОНСКИ ОСНОВ

Основне надлежности јединица локалне самоуправе (даље: ЈЛС) у погледу управљања локалном инфраструктуром и унапређења локалне инфраструктуре дефинисане су Законом о локалној самоуправи („Сл. гласник РС” бр. 129/2007, 83/2014 – др. закон, 101/2016 – др. закон, 47/2018, 111/2021 – др. закон), али

су посебно разрађене у законима којима се регулишу различити сектори јавне инфраструктуре, попут Закона о водама, Закона о путевима, Закона о комуналним делатностима, Закона о енергетици и сл. Између осталог, у надлежности ЈЛС је планирање таквих пројеката, односно доношење одговарајућих планова за унапређење локалне самоуправе, урбанистичко и просторно планирање на локалном нивоу, обезбеђивање буџета за спровођење локалних инфраструктурних пројеката, уређење и обављање комуналних делатности попут локалног водоснабдевања, уређење путне инфраструктуре на локалном нивоу и сл.

УПРАВЉАЊЕ КОМУНАЛНИМ ОТПАДОМ НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

Законом о управљању отпадом („Сл. гласник РС” бр. 36/2009, 88/2010, 14/2016, 95/2018 – др. закон, 35/2023), између осталог, уређују се врсте и класификација отпада, управљање отпадом, финансирање управљања отпадом и друга питања од значаја за управљање отпадом. Управљање отпадом подразумева спровођење прописаних мера за поступање са отпадом у оквиру сакупљања, транспорта, складиштења, третмана, односно поновног коришћења и одлагања отпада, укључујући и надзор над тим активностима и бригу о постројењима за управљање отпадом после затварања и активности које предузимају трговац и посредник.

Скупштина ЈЛС доноси локални план управљања отпадом, којим дефинише циљеве управљања отпадом на својој територији у складу са Стратегијом управљања отпадом, с тим што се стара о његовом спровођењу. Локални план управљања отпадом припрема надлежна служба ЈЛС надлежна за послове управљања отпадом у сарадњи са другим надлежним органима и организацијама. ЈЛС уређује, обезбеђује, организује и спроводи управљање комуналним, односно инертним и неопасним отпадом на својој територији. Такође уређује поступак наплате услуга у области управљања наведеним врстама отпада. Две или више ЈЛС могу заједнички да обезбеђују и спровode управљање отпадом, под условима и на начин утврђеним Законом о управљању отпадом, Стратегијом управљања отпадом и споразумом скупштина ЈЛС.

Складиштење, третман или одлагање отпада може да обавља:

1) привредно друштво, предузеће или друго правно лице, односно предузетник који обавља делатност складиштења, третмана, односно поновног коришћења или одлагања отпада, у складу са законом;

2) правно лице или предузетник на основу дозволе и уговора о обављању делатности од локалног значаја, закљученог са ЈЛС, у складу са законом.

Једна или више ЈЛС одређује локацију за изградњу и рад постројења за складиштење, третман, односно поновно коришћење или одлагање отпада којим управљају на својој територији, под условима утврђеним законом, као и њиховим споразумом, ако више скупштина ЈЛС заједно одлучује о локацији постројења за управљање отпадом. У случају несагласности ЈЛС у погледу одређивања локације постројења за управљање отпадом, одлуку о локацији, на предлог Министарства, односно надлежног органа аутономне покрајине, доноси Влада. У случају изградње постројења за третман, односно поновно коришћење или одлагање опасног отпада, Министарство доноси одлуку о локацији у складу са законом и по претходно прибављеном мишљењу ЈЛС за постројења која се граде на њеној територији.

Јединица локалне самоуправе, у складу са локалним планом:

1) уређује и организује селекцију и одвојено сакупљање отпада, укључујући и учесталост сакупљања отпада ради рециклаже (папир, метал, пластика и стакло);

2) обезбеђује одлагање отпада из домаћинства у контејнере или на други начин;

3) обезбеђује и опрема центре за сакупљање отпада из домаћинства који није могуће одложити у контејнере за комунални отпад (кабасти, биоразградиви и други отпад), укључујући и опасан отпад из домаћинства.

ЈЛС дужна је да изврши евиденцију дивљих депонија и постојећих несанитарних депонија – сметлишта на својој територији, као и да обезбеди њихово уклањање и санацију. Дужна је и да изради пројекат санације и рекултивације за постојеће несанитарне депоније – сметлишта, у складу са законом којим се уређује заштита животне средине.

Новији ставови и мишљења Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности

Пракса Повереника у области слободног приступа информацијама од јавног значаја изузетно је богата и разноврсна, па уз такав значај скрећемо пажњу и на то да је Повереник указао на масовну злоупотребу права на приступ информацијама.

У наставку су изабрани и издвојени изводи из ставова и мишљења који су објављени у *Публикацији бр. 12 Слободан приступ информацијама: Ставови и мишљења Повереника*.

ДОСТАВЉАЊЕ ОРИГИНАЛНОГ ДОКУМЕНТА УМЕСТО УВИДА У ТРАЖЕНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ

Сврха омогућавања увида у тражене информације јесте, између осталог, да жалилац, односно јавност могу да увере да су достављене копије докумената идентичне као оригинална документа. **У ситуацији када прописи дозвољавају могућност да се јавности достави оригинални документ, није неопходно да се врши увид у тражени документ зато што је сврха увида постигнута достављањем оригиналног документа.**

Из образложења:

[...] Имајући у виду да је орган власти у прилогу одговора на захтев жалиоцу доставио оригинал картице поданалитичких конта, оверене потписом и печатом предузећа, Повереник је оценио да је на тај начин жалиоцу омогућен увид у оригинал документа који садрже тражене информације, те да је орган власти у потпуности поступио по члану 16. став 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и да није био у обавези да га посебно обавештава о времену и месту вршења увида у исте. Ово из разло-

га што је сврха омогућавања увида жалиоцу да изврши увид у тражене информације та, између осталог, да жалилац, односно јавност може да се увери да су достављене копије докумената идентичне као оригинална документа. У ситуацији када прописи дозвољавају могућност да се јавности достави оригинални документ, није неопходно да се врши увид у тражени документ из разлога што је сврха увида постигнута достављањем оригиналног документа.

(Из Публикације бр. 12 Слободан приступ информацијама: Ставови и мишљења Повереника бр. 071-11-2873/2023-03 од 21. 6. 2023)

АДРЕСА ТРАЖИОЦА У ЗАХТЕВУ ЗА ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА

Приликом тумачења одредбе члана 15. став 2. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, којом је прописано да захтев мора да садржи назив органа власти, име, презиме, односно назив и адресу тражиоца, као и што прецизнији опис информације која се тражи, **синтагму „адреса тражиоца” треба разумети у њеном уобичајеном значењу. Тражилац може да буде свако, односно било које физичко или правно лице, па и сам орган јавне власти. Оно што се сматра уобичајеним када се каже адреса тражиоца (када је тражилац физичко лице) јесте његова адреса пребивалишта или боравишта, што је прописано Законом о пребивалишту и боравишту грађана**

но решење, чиме су били испуњени услови за издавање прекршајног налога лицу које је, у складу са претходном наведеним законом, одговорно за тај прекршај. Информација од јавног значаја није тражена од именоване, већ од органа јавне власти – Министарства ... Републике Србије, које није поступило по захтеву (ћутање управе), тако да је за наведено непоступање, као овлашћено лице, прекршајно одговорна именована из разлога који су претходно наведени.

Иначе, према образложењу Решења бр. 071-11-2274/2022-03 од 9. 9. 2022. године захтевом је, конкретно, тражена информација у вези са држављанком Ф. Б. Б., односно

копија докумената које је иста доставила полицијској управи и решења по том предмету, али напомињемо да како у жалбеном поступку пред Повереником тако и у поступку издавања прекршајног налога због „ћутања управе” у овом предмету и другим предметима непоступања није од значаја које су информације тражене, већ чињеница да орган власти није поступио (одговорио) сагласно обавези из члана 16. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

(Из Публикације бр. 12 Слободан приступ информацијама: Ставови и мишљења Повереника бр. 074-02-61/2022-10 од 19. 12. 2022)

Напомена Редакције: У издању Прописи.нет, у делу „Правна мишљења” доступна су мишљења и ставови из ове, али и из других публикација Повереника, у форми и обиму у којима су објављени у публикацијама Повереника.

Електронски часопис ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ”, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Наменен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издавајемо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар правних аката” и „Регистар прописа”.

Тренутно се у издању налази преко 1.700 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруку и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Електронски часопис ПОСЛОВНИ САВЕТНИК

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК” представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Наменен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издавајемо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.700 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

За препоруку и друге информације пишите нам на: office@ingpro.rs или нас позовите на: 011/2836-820, 2836-821, 2836-822.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрики дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Могућност радног ангажовања запосленог код истог послодавца на две локације у истом географском месту рада

П: Да ли запослени може да ради на две различите локације – у седишту послодавца и на издвојеном месту по четири сата дневно?

О: У тако специфичном случају, сагласно члану 33. став 1. тачка 5) Закона о раду, у уговор о раду запосленог треба унети „место рада” – место у ком запослени треба да ради, односно географско место где запослени ради, уз напомену да се рад обавља на две локације за истог послодавца – у седишту и ван седишта послодавца (али у истом месту). Сматрамо да у уговор о раду треба унети адресе те две локације рада у истом месту рада. Посао се обавља у пуном радном времену на две локације у истом (географском) месту.

У погледу овог одговора имамо у виду да се не ради о премештају запосленог из члана 173. Закона о раду, јер је то премештај у друго место рада, а овде је питање поделе радног времена „4+4”. Значи да се ради о истом послодавцу и краћој раздаљини две локације за рад, при чему можда за премештај с једне на другу може да се искористи и пауза за дневни одмор. Дакле, мишљења смо да не постоји сметња да се уговором о раду утврди да ће запослени радити на две локације, под условом да се ради о истом послодавцу и да су локације у истом географском месту.

Ново запошљавање лица са нижом стручном спремом у односу на стручну спрему која је наведена у захтеву за сагласност Комисије

П: Ако Комисија за давање сагласности за ново запошљавање и додато радно ангажовање код корисника јавних средстава даје сагласност за ново запошљавање на неодређено време за два радна места са вишом стручном спремом, да ли корисник јавних средстава може да објави јавни конкурс за једној извршиоца са вишом стручном спремом и једној извршиоца са средњом стручном спремом?

О: Сматрамо да је то што питате могуће. Наиме, чланом 27к Закона о буџетском систему корисници јавних средстава ограничени су у погледу број лица која могу да се новозапосле или радно ангажују у току године, односно ни тим чланом поменутог закона, а ни Уредбом о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава не тражи се да решење Комисије мора да се изврши по тачно утврђеним стручним спремама које су наведене у захтеву Комисији. Уз то, уместо одобрена два запослена са вишом радном спремом, запошљавајте једног са вишом и другог са средњом стручном спремом, што значи да ће вам за њихове плате требати мање финансијских средстава него што сте приказали у захтеву за пријем нових запослених, што значи да не пробијате финансијски план за плате. Отуда сматрамо да није у супротности са поменутим чланом Закона и Уредбом да спроведете решење Комисије у

живи у сјану који је обухваћен завештањем. Да ли у парничном поступку тестаментални наследник, као тужени, уопште може да тражи одређивање привремене мере, иако јавни бележник наводи да не може да тражи привремене мере обезбеђења заоставштине у оставинском поступку с обзиром на то да је исти у прекиду?

О: Законом о ванпарничном поступку у члан 91. изричито је прописана могућност доношења поменутих привремених мера. С друге стране, уколико би јавни бележник нашао да је доношење такве мере радња која не трпи одлагање, могао би, без обзира на то што је оставински поступак у прекиду, да донесе привремену меру.

Најзад, тужени не може да тражи одређивање привремене мере у парничном поступку јер нема захтев – тужбу, односно потраживање које би било обезбеђено привременом мером, како то предвиђа члан 447. став 2. ЗИО. Конкретно, да би тестаментални наследник могао да успе у парници са привременом мером, мора да поднесе тужбу, односно противтужбу са захтевом који може да буде обезбеђен привременом мером коју би предложио.

ЈАВНА ПРЕДУЗЕЋА

Измена плана пословања и задуживање јавног предузећа

П: Јавно комунално предузеће хоће да узме кредит на три године, па је послало конкретном суду иницијативу измену плана пословања. Да ли судија даје сагласност само на измену плана пословања или доноси одлуку о

задуживању јавног предузећа? Да ли председник надзорног одбора у ЈКП треба да потпише одлуку о кредитном задуживању или то потписује директор?

О: Сагласно члану 59. став 7. Закона о јавним предузећима, сагласност на годишњи програм пословања јавног предузећа даје надлежни орган јединице локалне самоуправе. Исти орган даје сагласност и на измене тог програма, али не може да донесе одлуку о задуживању јер то је одлука у домену рада и одговорности јавног предузећа. У том смисли подсећамо на две одредбе Закона о јавним предузећима:

■ члан 60. став 2 – измене и допуне годишњег програма пословања могу да се изврше уколико се битно промене околности у којима јавно предузеће послује;

■ члан 60. став 3 – сагласност оснивача на измене годишњег програма не може да се да ако јавно предузеће изменама и допунама предлаже повећање средстава за одређене намене, која је већ утрошило у висини која превазилази висину средстава за те намене из усвојеног годишњег програма пословања.

У смислу члана 22. Закона о јавним предузећима, надзорни одбор доноси годишњи програм пословања, као и његове измене, али и овлашћује директора да потпише одлуку о кредитном задужењу због ког се мења годишњи програм пословања. Значи, истовремено са одлуком о промени годишњег програма поменути надзорни одбор прихватио је кредитно задужење и овластио директора да такву одлуку потпише. Сагласно члану 26. поменутог закона директор води пословање јавног предузећа и извршава одлуке надзорног одбора.

Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постизао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Однос језика и права у оквиру форензичке лингвистике

Одлике правних норми са лингвистичког становишта, на који начин се језички уобличавају и процедура доношења, али и недоумице при тумачењу истих, уз осврт на улогу форензичког лингвисте у свему томе и конкретне примере из домаће и стране судске праксе, приказано је у овом тексту.

Право кроз језик

Три године у оквиру рубрике „Кад језик пресуди” разматрана је улога форензичких лингвиста у истражним и судским процесима, са посебним освртом на најзанимљивије случајеве из иностране и домаће судске праксе и нагласак на значај језика и језичких стручњака у читавом процесу. У уводном тексту о форензичкој лингвистици издвојене су дефиниције језика, при чему је најважнија и она сваком позната **дефиниција Ранка Бугарског, по којој је „језик систем знакова који човеку омогућује развијен друштвени и душевни живот, и који се остварује у општењу међу људима”**. То значи да је језик и биолошка и психолошка и социолошка појава, па није чудно да је предмет интересовања најразличитијих научних дисциплина, као што су првенствено лингвистика и њене дисциплине, али и психологија, неурологија, социологија, етнологија, политикологија, семиологија, комуникологија, културологија, филозофија, па и право. Ако је јасно да је језик основно средство комуникације и да човек ништа на овом свету не

може да изрази без језика, онда је јасно и да се право (и национални систем и међународни, на енглеском језику) остварује помоћу језика. Право је систем, а језик његов код.¹ У том смислу форензичка лингвистика има озбиљну улогу у тумачењу правних норми, њиховом оспоравању или потврђивању.

Ако се размотре дефиниције језика поменутих наука, долази се до тога да је језик неком више инструмент којим се постижу одређени циљеви, а неком најсавршеније достигнуће људског духа током вишевековног раслојавања. Ако служи само томе да саопштимо информацију, свакако да је инструмент, али под оловком Гетеа или Ива Андрића, свакако да је усавршен до крајњих максимума и представља узвишену људску креацију.

Језик је процес слободног стварања; његови закони и принципи су јасно одређени, али је начин на који се принципи стварања користе слободан и бескрајно разнолик. Чак и тумачење и употреба речи укључује процес слободног стварања – Ноам Чомски.

И судија Скали и судија Познер признати су као изузетни стручњаци у области правног тумачења. Суд у Масачусетсу пресудио је против Панере делимично **на основу дефиниције сендвича** у Вебстеровом новом трећем међународном речнику (енг. *Webster's Third New International Dictionary*) као „два танка комада хлеба, обично намазана путем, са танким слојем (као од меса, сира или слане мешавине) распоређених између њих.” Судија Скали похвалио је судију који је написао директно мишљење ослањајући се на речник, али се судија Познер није сложио истакавши да „сендвич не мора да има две кришке хлеба; може имати више од два (клуб сендвич) и може имати само један (сендвич отвореног лица). Кришке хлеба не морају бити танке, а ни слој између њих не мора бити танак. Кришке не морају да буду кришке хлеба: хамбургер се сматра сендвичем, а такође и хот-догом — а неки људи сматрају такосе и буритосе сендвичима, а кесадиља је још сличнија сендвичу.” Пошто су речници онај терен који је непознат судијама, јасно је зашто су се недоумице појавиле. С једне стране, Познер је био у праву када је реч о речничкој дефиницији која је превише шкрта, али то опет није у потпуности пружио одговор на питање да ли мексички ресторан који служи буритосе и кесадиље треба сматрати установом која остварује приход од продаје сендвича. По свој

прилици, ако их ресторан продаје као увијена паковања, могу да се сматрају сендвичима, а чак и на Википедији пише да су „омоти” изведени од мексичких буритоса. Дакле, може бити случај да је концепт онога што сендвич чини сендвичем делом ствар дефиниције, а делом и друштвеног конструкта. Ако је тако, вреди напоменути да ресторани не наводе буритос као део својих сендвич менија, без обзира на њихову сличност са начином прављења сендвича.

Улога лингвисте у формулисању правне норме

Како је реч о веома широкој теми, у наредним текстовима подробније ће бити приказани посебни елементи административног стила правних прописа, који су овде само набројани, како би се стекао увид у дијапазон потребног знања за језичко тумачење. Не само правници, социолози и филозофи, него и лингвисти и те како могу да утичу на већу економичност и редундантност стила правних аката како би поруке које садрже биле јасније и прихватљивије онима којима су намењене – грађанима. Томе доприносе и отворене јавне расправе и уважавање ставова различитих страна, али и ангажовање не само правника него и лингвиста због свих могућих тумачења која после могу да се појаве.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- ¹ „Језик закона – карактеристике и родна перспектива”, С. Савић, С. Константиновић Вилић, Н. Петрушић, У: Право и језик: зборник реферата са научног скупа одржаног 4. маја 2006, Крагујевац: Правни факултет, 2006, стр. 55–63.
- ² „Грамматика српског језика”, уџбеник за средње школе, Ж. Станојчић и Љ. Поповић, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд 1992, стр. 20.
- ³ „Језик закона – карактеристике и родна перспектива”, С. Савић, С. Константиновић Вилић, Н. Петрушић, У: Право и језик: зборник реферата са научног скупа одржаног 4. маја 2006, Крагујевац: Правни факултет, 2006, стр. 55–63.
- ⁵ „Језички основи термина и појмова у праву”, Александра Благојевић Даниловић, Мегатренд ревија вол. 12, Но 1, 2015: 221–236.

⁶ Ибид.

⁷ Ибид.

⁸ Ибид.

⁹ Ибид.

¹⁰ https://www.juridicainternational.eu/article_full.php?uri=1997_II%20_14_the-role-of-language-cognition-in-legal-method

¹¹ „Увод у право”, Лукић, Кошутин и Митровић, Службени лист СРЈ Београд 2001, стр. 506.

¹² <https://www.vonbriesen.com/legal-news/2210/exclusive-use-provisions-is-a-burrito-a-type-of-sandwich>

Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...” бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом предстојећег Црног петка и Међународног дана уздржавања од куповине

Од значаја купопродајних односа за човека данас, преко међународних прописа и националних стандарда, сачињених према њима, дошли смо до поразне статистике о губљењу новца, идентитета, па и главе у време распродаја, са надом да ће не само законске санкције него пре свега разум у потрошачима надвладати.

Купујем, дакле постојим

Колико смо знања стекли, колико нас пријатеља прати кроз живот, а колико љубави у срцу носимо – ништа није важно ако на реверу не шљашти најновији бренд. Одећа и обућа су огледало луксуза, добар аутомобил престижа, а број кредитних картица свеукупне вредности. Током векова еманципација је човека водила у мисао да ако мисли, он и постоји, затим да ако дела, он је човек, а онда некако у то да само ако има – поседује и потврду да је живео и да је вредан. И онда се јури у куповину као у најнежније поподне с породицом или пријатељима, а пуне торбе замењују савете, осмехе и пољупце. На крају, сав садржај из тих торби оставља се у ормару да тамо чучи годинама, заборављен, док се преко њега гомилају нови, још важнији. Не може нико, ма колико средстава за куповину имао, да обуче истовремено тридесет кошуља нити да вози дванаест аутомобила, али може да се осећа добро једноставно зато што

их има. Последњи докази урушавања нашег образовања такође нам указују на растући проблем конзумеризма и моделовања свакодневног живота према њему. Када се деца већ нађу у опасности или доживе непријатност од које ће морати да се опорављају веома дуго, родитељи, наставници и сви други надлежни забринато се питају, нажалост прво то, ко је заказао, а међу одговорима често се чује онај родитељски „пружио сам му све”. Тек у наставку разговора открива се да је то све оно што је бог новог света – ствари (најскупља одећа, најпрестижније школе и курсеви и најегзотичнија путовања која се могу замислити), а дете опет некако није срећно. Где су се денули нежна реч, слушање о његовом дану и ситним проблемима у вртићу и школи, разумевање за мале боли и време које ће бити проведено искључиво са дететом, без телефона, других људи и, најважније, без кредитне картице да се нешто ново купи? Правих одговора је све мање, а питања се само умножавају.

потрошачима отежава доношење независних и информисаних одлука супротно је њиховом праву на тачне информације и избор, тако да може да доведе до губитка индивидуалног и колективног благостања и аутономије. Потрошачи широм света залажу се за примену чврстих принципа заштите потрошача који гарантују дигиталну праведност у сарадњи са међувладиним организацијама, академицима и партнерима како би унапредили размишљање о манипулативним дигиталним праксама, регулацији платформе и алгоритмима за препоруке.

Изаберите сами или Црни петак или лагодан дан без куповине

Бројни статистички подаци, изнети у овом тексту, као и међународни и домаћи

Ендноте

- ¹ <https://www.oberlo.com/statistics/how-much-money-is-spent-on-black-friday>
- ² <https://capitaloneshopping.com/research/black-friday-statistics/>
- ³ <https://www.britannica.com/story/why-is-it-called-black-friday>
- ⁴ https://www.nyulawglobal.org/globalex/International_Law_Consumer_Protection1.html
- ⁵ Ибид.
- ⁶ <https://zastitapotrosaca.gov.rs/za-potrosace>
- ⁷ <https://www.zastitapotrosaca.gov.rs/o-nama>
- ⁸ <https://zastitapotrosaca.gov.rs/za-potrosace>

прописи којима се настоји да се заштите различита права грађана, указују нам да се свет драстично мења. Старији суграђани често призивају нека „стара времена” са носталгијом, која људи данас никако не могу да разумеју јер време без тржног центра, платне картице и објављених мамећих распродаја ускоро ником више неће бити ни познато ни блиско. Остаје само на свести институција и појединаца да допусте разуму да надвлада и укочи неке лоше пориве јер једино тако оно племенито било у човеку може да преживи и да га држи везаним за праве вредности. Једино тако човек ће схватити да је, уместо скупочених поклона, много важније да својим ближњима, а онда и сваком другом понуди топлу реч, нежан загрљај или пријатан осмех.

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

- ⁹ <https://www.consumersinternational.org/news-resources/blog/posts/consumers-vs-covid-19/>
- ¹⁰ Ибид.
- ¹¹ <https://www.consumersinternational.org/what-we-do/digital-rights/>
- ¹² <https://capitaloneshopping.com/research/black-friday-statistics/>
- ¹³ <https://balkans.aljazeera.net/news/economy/2020/8/4/online-kupovina-hrane-u-srbiji-povecana-za-200-posto>
- ¹⁴ <https://www.consumersinternational.org/what-we-do/digital-rights/>

Календар важења њравних акаџа

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	Службени гласник бр.	Датум примене
Правилник о утврђивању захтева за размак између говорних канала ваздух–земља	102/2021	примењује се од 24. 11. 2023.
Правилник о утврђивању Плана вађења речних наноса	107/2021	важи до 20. 11. 2023.
Уредба о капиталним пројектима	79/2023	примењује се од 23. 11. 2023.

ИЗБОРНИ СИСТЕМ

- Уредба о електронској народној иницијативи („Сл. гласник РС” бр. 85/2023 од 6. 10. 2023)
- Упутство о начину одређивања бирачких места (пречишћен текст) („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)
- Упутство за предлагање лица у бирачке одборе за спровођење гласања на изборима за народне посланике (пречишћен текст) („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)
- Упутство о јединственим стандардима за изборни материјал (пречишћен текст) („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)
- Упутство о примопредаји изборног материјала пре и после гласања (пречишћен текст) („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)
- Упутство о уређењу бирачког места и просторије за гласање (пречишћен текст) („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)
- Упутство о начину праћења излазности бирача на изборе (пречишћен текст) („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)
- Упутство за статистичку обраду података на изборима (пречишћен текст) („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)
- Упутство о начину подношења и поступања у Републичкој изборној комисији по приговорима и по захтевима за поништавање гласања на бирачком месту у иностранству (пречишћен текст) („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)
- Упутство за остваривање права на увид у изборни материјал за изборе за народне посланике и председника Републике (пречишћен текст) („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)
- Упутство о начину остваривања права бирача на информацију о томе да ли је у изводу из бирачког списка евидентирано да је гласао (пречишћен текст) („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)

■ Упутство за објављивање докумената и начин њиховог достављања Републичкој изборној комисији („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)

■ Упутство о псеудонимизацији података о личности („Сл. гласник РС” бр. 91/2023 од 25. 10. 2023)

■ Правилник о допунама Правилника о накнади за оверу потписа бирача који подржи изборну листу кандидата за народне посланике, предлог кандидата за председника Републике, односно изборну листу кандидата за одборнике јединице локалне самоуправе („Сл. гласник РС” бр. 93/2023 од 27. 10. 2023)

ПРАВОСУЂЕ

■ Закон о измени и допуни Закона о Уставном суду („Сл. гласник РС” бр. 92/2023 од 27. 10. 2023)

■ Закон о изменама и допунама Закона о заштити права на суђење у разумном року („Сл. гласник РС” бр. 92/2023 од 27. 10. 2023)

БУЏЕТСКИ СИСТЕМ, ЈАВНИ ДУГ, ПОРЕСКИ СИСТЕМ

■ Уредба о изменама и допунама Уредбе о општим условима за емисију и продају државних хартија од вредности на примарном тржишту („Сл. гласник РС” бр. 83/2023 од 29. 9. 2023)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о условима и начину вођења рачуна за уплату јавних прихода и распоред средстава са тих рачуна („Сл. гласник РС” бр. 83/2023 од 29. 9. 2023)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о стандардном класификационом оквиру и Контном плану за буџетски систем („Сл. гласник РС” бр. 83/2023 од 29. 9. 2023)

■ Правилник о изменама и допунама Правилника о начину утврђивања и евидентирања корисника јавних средстава и о условима и начину

Прејлед њројиса...

- Закон о посебним поступцима ради реализације међународне специјализоване изложбе EXPO BELGRADE 2027 („Сл. гласник РС” бр. 92/2023 од 27. 10. 2023)
- Закон о изменама и допунама Закона о спречавању прања новца и финансирања тероризма („Сл. гласник РС” бр. 92/2023 од 27. 10. 2023)
- Закон о изменама Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање („Сл. гласник РС” бр. 92/2023 од 27. 10. 2023)
- Закон о изменама и допунама Закона о јавним набавкама („Сл. гласник РС” бр. 92/2023 од 27. 10. 2023)
- Уредба о начину и поступку управљања отпадом од грађења и рушења („Сл. гласник РС” бр. 93/2023 од 27. 10. 2023)
- Уредба о ближим условима, критеријумима и мерилима за одређивање јединственог управног места, као и начину сарадње надлежних органа у вези са поступањем и обављањем послова на јединственом управном месту („Сл. гласник РС” бр. 93/2023 од 27. 10. 2023)
- Правилник о изгледу значке и одговарајућој врсти одеће, обуће и опреме туристичког инспектора („Сл. гласник РС” бр. 93/2023 од 27. 10. 2023)
- Правилник о Регистру субјеката националног иновационог система („Сл. гласник РС” бр. 93/2023 од 27. 10. 2023)

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!

ИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ

Пословни саветник – штампани часопис:
САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА

Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед